

Research Paper

Antecedents and Consequences of Social Undermining of Athletes

Reza Rahimi¹, Seyed Reza Hosseininia², Hadi Bagheri³

1. PhD Student in Sports Management, Department of Physical Education and Sport Sciences, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.
2. Assistant Professor of Sports Management, Department of Physical Education and Sports Sciences, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.
3. Assistant Professor of Sports Management, Department of Physical Education and Sports Sciences, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.

Received: 13 September 2025

Accepted: 7 February 2026

Abstract

Objective: Athletes, as social role models, are always in a complex context of interpersonal and social interactions. However, these interactions are not always positive and, in some cases, can lead to a phenomenon called "social attrition". This study aimed to identify the antecedents and consequences of social attrition among Iranian athletes.

Methodology: This is a qualitative study conducted with an inductive approach. Participants included coaches, referees, professional athletes, club managers, and sports and media experts. Participants were selected purposively, and data were collected through semi-structured interviews with 18 of them. The reliability of the interviews was confirmed using the test-retest reliability method. Data analysis was performed using the content analysis method of Brown and Clark (2006).

Results: Based on qualitative data analysis, social factors, behavioral factors, individual factors, and economic factors were identified as antecedents, and internal exhaustion and functional decline were identified as consequences of social attrition.

Conclusion: The results showed that social attrition in athletes is a multidimensional and complex phenomenon that stems from the interaction of four main categories of social, behavioral, individual, and economic factors. These results indicate that social attrition is not simply an individual issue, but is rooted in the social, cultural, and economic context of Iranian professional sports. Therefore, managing and reducing social attrition requires an integrated and systematic approach. These results can help design and implement effective interventions to improve the atmosphere, increase professional longevity, and improve athlete performance.

Keywords: Interpersonal pressure, Psychological burnout, Sports psychology, Content analysis.

To cite this article:

Rahimi R, Hosseininia SR, Bagheri H. Political and Structural Challenges in Combating Corruption in Sports Management: Emphasizing Human Resource Reform. *Human Resource Management in Sport*. 2026; 13(2):387-406.
<https://doi.org/10.22044/shm.2026.16781.2791>

Corresponding Author: **Reza Rahimi**

Email: reza.rahimi146@yahoo.com

Extended Abstract

Summary

This qualitative study aims to identify the antecedents and consequences of social attrition among Iranian professional athletes. Using a grounded theory approach and semi-structured interviews with 18 participants, including coaches, referees, professional athletes, club managers, sport experts, and media professionals, the study reveals that social attrition is a multidimensional phenomenon rooted in social, behavioral, individual, and economic factors. The findings indicate that media manipulation, public opinion, social status, unprofessional behaviors, coaching styles, interpersonal factors, personality traits, awareness of corruption, career interruptions, and financial violations constitute the main antecedents, while internal burnout (hopelessness, anti-social behaviors, negative image broadcasting) and functional decline (performance decline and relationship damage) are identified as consequences. The study concludes that managing social attrition requires a systemic and multi-level approach, emphasizing the need for ethical education, psychological support, media literacy, and financial transparency in professional sports.

Introduction

Professional sports represent a complex arena where intense physical competition intertwines with psychosocial challenges. Social attrition, defined as negative and undermining behaviors in social interactions, can lead to reduced psychological support, conflicts, and decreased individual and group performance (1). Theoretical frameworks such as the Social-Psychological Stress Theory (2), Self-Determination Theory (3), Organizational Justice Theory (4), and Symbolic Interactionism (5) provide valuable perspectives for understanding this phenomenon. Despite scattered studies on burnout and stress among athletes, the concept of "social attrition" as an independent, systematic, and multidimensional construct has not been systematically investigated in the Iranian sports literature. Therefore, this study aims to explore the antecedents and consequences of social attrition among Iranian athletes, provide a conceptual model for better understanding this phenomenon, and lay the groundwork for practical interventions in sports environments.

Methodology and Approach

This applied qualitative study employed the thematic analysis method of Braun and Clarke (2006). Participants included coaches, referees, professional athletes, club managers, sport experts, and media professionals, selected through purposive sampling based on criteria including at least five years of professional experience, work with professional teams or athletes, and willingness to participate. Theoretical saturation was achieved with 18 in-depth semi-structured interviews, each lasting 30-50 minutes. Interview questions were designed based on theoretical literature and research objectives, conducted flexibly, and audio-recorded with participants' consent. Data analysis followed the six-step thematic analysis approach: familiarization with data, generating initial codes, searching for themes, reviewing themes, defining and naming themes, and producing the report. To ensure reliability, the test-retest method was employed, where two interviews were randomly selected and coded twice within a 30-day interval, yielding an overall reliability coefficient of 83%, exceeding the acceptable threshold of 60% as recommended by Stemler (2001). The analysis identified open codes, underlying themes, and organizing themes for both antecedents and consequences of social attrition.

Result and Conclusion

The analysis revealed that social attrition antecedents are organized into four main categories: social factors (media manipulation, public opinion, and social status), behavioral factors (unprofessional behaviors, coaching styles, interpersonal factors, and profit-seeking), individual factors (personality traits, awareness of corruption, and career interruptions/jumps), and economic factors (financial violations and financial deviations). Participants emphasized that media narratives can destroy an athlete's career through digital lynching, while public opinion often forms judgments based on sensational headlines without verifying facts. Behavioral factors included unethical competition tactics, coaching styles that fail to adapt to team maturity levels, and interpersonal pressures from families and social circles. Profit-seeking behaviors, including

exploiting fame and forming influential networks, were identified as particularly damaging to team cohesion and public trust.

The consequences were categorized into two major themes: Internal burnout and Functional decline. Internal burnout encompasses feelings of hopelessness and disappointment (frustration, depression, withdrawal from goals), anti-social behaviors (doping, substance abuse, migration, law-breaking), and negative image broadcasting (damage to sports reputation and athlete credibility). Functional decline includes a decline in athletic performance (lack of focus on technical issues, reduced individual role in team success, leaving sports and professional activity) and damage to relationships (suspicious interactions with the club, creating family problems, loss of empathy among players, creating inappropriate role models for adolescents).

The findings demonstrate that social attrition is not merely an individual issue but is deeply rooted in the social, cultural, and economic context of Iranian professional sports. This phenomenon leads to profound psychological damage and directly threatens athletes' career longevity and productivity. The study emphasizes that the consequences of social attrition, particularly internal burnout and functional decline, extend beyond the individual level to affect team dynamics and the broader sports ecosystem.

Practical recommendations include: (1) integrating ethical and chivalry education into athletic training programs, (2) strengthening psychological and social support systems for athletes, particularly during performance slumps or media pressures, (3) revising media policies to ensure ethical representation of athletes and avoiding sensationalism, (4) establishing transparent financial and contractual systems to prevent perceptions of discrimination and injustice, and (5) empowering coaches in sports psychology and interpersonal relationship management to foster healthier team environments.

Ethical Considerations: This article has been prepared in accordance with all ethical principles.

Funding: This research has not received any financial support from any organization.

Conflicts of interest: The authors declared no conflicts of interest.

Authors' Contributions: All authors have been actively and continuously involved in the design, implementation, and writing of various parts of the research.

Acknowledgment: The authors sincerely thank all those who collaborated on and helped with this research.

References

1. Sarwar A, Irshad M, Zhong J, Sarwar S. Social undermining and psychological distress: Role of emotional exhaustion among nurses. *Journal of Healthcare Leadership*. 2020; 28(4):938–947. <https://doi.org/10.1111/jonm.13027>.
2. Lazarus RS, Folkman S. *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer; 1984.
3. Ryan RM, Deci EL. *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: Guilford Press; 2017. <https://doi.org/10.1521/978.14625/28806>.
4. Greenberg J. Organizational justice: The dynamics of fairness in the workplace. 3. S. Zedeck ed. *American Psychological Association: APA handbook of industrial and organizational psychology*; 2011. p. 271–327. <https://doi.org/10.1037/12171-008>.
5. Blumer H. *Symbolic interactionism: Perspective and method*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall; 1969.

پیشایندها و پیامدهای سایش اجتماعی ورزشکاران

رضا رحیمی^۱، سید رضا حسینی نیا^۲، هادی باقری^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

۲. استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

۳. استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۲۲

چکیده

هدف: ورزشکاران، به عنوان الگوهای اجتماعی، همواره در بستر پیچیده‌ای از تعاملات بین فردی و اجتماعی قرار دارند. با این حال، این تعاملات همیشه مثبت نبوده و در مواردی می‌تواند به شکل‌گیری پدیده‌ای موسوم به «سایش اجتماعی» بینجامد. هدف از این پژوهش، شناسایی پیشایندها و پیامدهای سایش اجتماعی در میان ورزشکاران ایرانی بود.

روش‌شناسی: این مطالعه از نوع کیفی بود که با رویکرد استقرایی انجام شده است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش شامل مربیان، داوران، ورزشکاران حرفه‌ای، مدیران باشگاه‌ها، متخصصان حوزه ورزش و رسانه‌ها بودند. مشارکت‌کنندگان به صورت هدفمند انتخاب شدند و داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۸ نفر از آنها جمع‌آوری شد. پایایی مصاحبه‌ها با استفاده از روش پایایی باز آزمون مورد تایید قرار گرفت. تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون براون و کلارک (۲۰۰۶) انجام شد.

یافته‌ها: بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی، عوامل اجتماعی، عوامل رفتاری، عوامل فردی و عوامل اقتصادی به عنوان پیشایندها و تحلیل‌رفتگی درونی و تنزل کارکردی به عنوان پیامدهای سایش اجتماعی شناسایی شدند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که سایش اجتماعی ورزشکاران پدیده‌ای چندبعدی و پیچیده است که از تعامل چهار دسته عامل اصلی اجتماعی، رفتاری، فردی و اقتصادی نشأت می‌گیرد. این نتایج نشان می‌دهد که سایش اجتماعی صرفاً یک مسأله فردی نیست، بلکه ریشه در بافت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ورزش حرفه‌ای ایران دارد. پیامدهای شناسایی‌شده، یعنی «تحلیل‌رفتگی درونی» و «تنزل کارکردی»، حاکی از آن است که این پدیده هم به سلامت روانی ورزشکاران آسیب می‌زند و هم مستقیماً طول عمر و بازدهی حرفه‌ای آنان را تهدید می‌کند؛ بنابراین، مدیریت و کاهش سایش اجتماعی، نیازمند یک رویکرد یکپارچه و نظام‌مند است. این نتایج می‌تواند به پیشگیری و طراحی مداخلات مؤثر برای بهبود جو، افزایش طول عمر حرفه‌ای و عملکرد ورزشکاران کمک کند.

واژه‌های کلیدی: فشار بین فردی، فرسایش روانی، روانشناسی ورزشی، تحلیل مضمون.

به این مقاله این گونه استناد کنید:

رحیمی رضا، حسینی نیا سید رضا، باقری هادی. پیشایندها و پیامدهای سایش اجتماعی ورزشکاران. مدیریت منابع انسانی در ورزش. ۱۴۰۵؛ ۱۳(۲): ۳۸۷-۴۰۶. <https://doi.org/10.22044/shm.2026.16781.2791>

نویسنده مسئول: رضا رحیمی

Email: rezarahimi146@yahoo.com

مقدمه

ورزش حرفه‌ای عرصه‌ای است که در آن فشارهای فیزیکی شدید رقابتی با چالش‌های پیچیده‌ی روانی-اجتماعی درهم می‌آمیزد. یکی از پدیده‌های نوظهور در این زمینه، سایش اجتماعی^۱ است؛ مفهومی که به رفتارهای منفی و تضعیف‌کننده در تعاملات اجتماعی اشاره دارد و می‌تواند منجر به کاهش حمایت روانی، بروز تعارضات و افت عملکرد فردی و گروهی شود (۱). برای تبیین این پدیده، نظریه‌های مختلفی قابل استفاده هستند. نخست، نظریه استرس اجتماعی-روانی^۲ (۲) بیان می‌کند که تعاملات اجتماعی منفی مانند طرد، تبعیض یا رقابت ناسالم می‌توانند منبعی برای استرس مزمن باشند. در محیط‌های ورزشی، این استرس می‌تواند به شکل سایش اجتماعی بروز کند و منجر به تحلیل روانی، افت عملکرد و یا رفتارهای دفاعی شود (۳). همچنین، نظریه نیازهای روان‌شناختی^۳ که توسط رایان و دسی^۴ (۲۰۱۷) توسعه یافته، بر سه نیاز اساسی انسان یعنی خودمختاری، شایستگی و تعلق اجتماعی تأکید دارد (۴). سایش اجتماعی با تضعیف حس تعلق و شایستگی، می‌تواند انگیزش درونی ورزشکار را کاهش داده و زمینه‌ساز کناره‌گیری از ورزش شود. از منظر سازمانی، نظریه عدالت سازمانی^۵ نیز کاربرد دارد. این نظریه بر ادراک افراد از عدالت توزیعی، رویه‌ای و تعاملی در سازمان‌ها تأکید دارد (۵). در محیط‌های ورزشی، احساس بی‌عدالتی در تقسیم منابع، فرصت‌ها یا رفتار مریبان می‌تواند زمینه‌ساز سایش اجتماعی شود و پیامدهایی چون تضعیف اعتماد، کاهش همدلی و ترک ورزش را به دنبال داشته باشد. نظریه تعامل‌گرایی نمادین^۶ نیز بر نقش معناها و تفاسیر فردی در تعاملات اجتماعی تأکید دارد (۶). ورزشکاران ممکن است رفتارهای مریبی یا هم‌تیمی خود را بی‌احترامی تفسیر کنند، حتی اگر قصدی در کار نباشد. این تفسیرهای منفی می‌تواند منجر به شکل‌گیری سایش اجتماعی شوند. در نهایت، نظریه‌های مرتبط با تنظیم هیجانی و هویت ورزشی نشان می‌دهند ورزشکارانی که در تنظیم هیجانات خود ضعیف هستند یا هویت ورزشی شکننده‌ای دارند، در برابر سایش اجتماعی آسیب‌پذیرتر هستند (۷). این امر می‌تواند پیامدهایی چون افسردگی، پرخاشگری یا ترک ورزش را به دنبال داشته باشد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که عوامل اجتماعی مانند حمایت ناکافی هم‌تیمی‌ها، فضای تمرینی نامطلوب یا فشارهای رسانه‌ای می‌توانند انگیزش و عملکرد ورزشکاران را به‌طور معناداری کاهش دهند (۸). همچنین، استفاده بیش از حد از شبکه‌های اجتماعی، با ایجاد فشار برای حفظ تصویر عمومی و مقایسه مداوم با دیگران، می‌تواند منجر به اضطراب عملکرد، کاهش تمرکز و افت خودکارآمدی شود (۹). این فشارها به‌ویژه در میان ورزشکاران جوان که هنوز در حال شکل‌دادن به هویت ورزشی خود هستند، می‌تواند پیامدهای روانی جدی به همراه داشته باشد. در سطح تیمی، سایش اجتماعی می‌تواند منجر به کاهش انسجام گروهی، افزایش تعارضات و تضعیف اعتماد میان اعضا گردد. مطالعات نشان داده‌اند که در شرایط فشار اجتماعی بالا، احتمال بروز «بازداری اجتماعی»^۷ افزایش می‌یابد؛ پدیده‌ای که در آن ورزشکاران در حضور دیگران، عملکرد ضعیف‌تری از خود نشان می‌دهند، به‌ویژه در وظایفی که نیاز به دقت و هماهنگی دارند (۱۰).

زین‌الدین^۸ و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهش خود به عوامل اجتماعی و محیطی مؤثر بر انگیزش پرداختند و بر نقش خانواده، ساختار تمرینی و رسانه‌ها در شکل‌گیری رفتار و عملکرد ورزشکاران تأکید کردند (۸). مارتین^۹ (۲۰۲۴) در پژوهشی تحت عنوان «سایش اجتماعی در ورزشکاران نخبه: نقش پویایی تیم و سبک‌های مربیگری» با انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ورزشکاران ارشد، چگونگی تأثیر رفتارهای مربیگری بر عملکرد، ارتباط و پویایی تیم را بررسی نموده است. نتایج این پژوهش نشان داد که مربیگری حمایتگر، عملکرد و اعتماد ورزشکاران را بهبود می‌بخشد. همچنین ورزشکاران زن از نظر احساسی بیشتر تحت تأثیر بازخورد منفی قرار می‌گیرند، در حالی که ورزشکاران مرد، تاب‌آوری بیشتری نشان می‌دهند. نتایج همچنین نشان داد که مربیان باید رویکردهای خود را بر اساس نیازهای عاطفی

1. Social Undermining
2. Social-Psychological Stress Theory
3. Self-Determination Theory
4. Ryan and Deci
5. Organizational Justice Theory
6. Symbolic Interactionism
7. Social inhibition
8. Zainuddin
9. Martin

و انگیزشی ورزشکاران تنظیم کنند (۱۱). بخت و همکاران (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان ارتباط سایش اجتماعی با بهزیستی شغلی کارکنان فدراسیون فوتبال با میانجی‌گری تعارض میان‌فردی را به انجام رساندند. یافته‌ها نشان داد که سایش اجتماعی بر تعارض بین‌فردی تأثیر مثبت دارد، تعارض بین‌فردی بر بهزیستی شغلی تأثیر منفی دارد و سایش اجتماعی بر بهزیستی شغلی تأثیر منفی دارد و تعارض بین‌فردی با ضریب اثر ۰/۲۷-، نقشی میانجی برای تأثیر سایش اجتماعی بر بهزیستی شغلی ایفا می‌کند. نتایج نشان داد که مدیران باید با شناخت عوامل مؤثر در ایجاد رفتارهای سایشی، این رفتارها را شناسایی کنند و سیاست‌های صحیحی را مانند ایجاد برنامه‌های آموزشی و اخلاقی درمورد سایش اجتماعی، رعایت عدالت در وضع و اجرای قوانین، تقویت جو اخلاقی مبتنی بر اعتماد، توجه به ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری کارکنان برای کنترل این رفتارها و از بین بردن آن‌ها اتخاذ نمایند (۱۲).

بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که اگرچه مطالعات پراکنده‌ای به مفاهیمی همچون فرسودگی یا استرس در ورزشکاران پرداخته‌اند؛ اما پدیده «سایش اجتماعی» به عنوان یک مفهوم مستقل، نظام‌مند و چندبعدی، در ادبیات پژوهشی داخلی ورزش مورد بررسی قرار نگرفته است. این در حالی است که شواهد میدانی و مشاهدات بالینی حاکی از شیوع و تأثیر مخرب این پدیده بر طول عمر حرفه‌ای و سلامت روان ورزشکاران ایرانی است؛ لذا شناسایی عوامل شکل‌دهنده و پیامدهای این پدیده، بنیانی علمی برای طراحی مداخلات کاربردی در سطوح مختلف فراهم می‌آورد که از جمله می‌توان به تدوین برنامه‌های آموزشی برای مربیان، توسعه راهبردهای مدیریتی برای باشگاه‌ها و طراحی پروتکل‌های حمایتی برای خود ورزشکاران اشاره کرد.

با توجه به این چارچوب‌های نظری، پژوهش حاضر درصدد است تا با بررسی پیشایندها و پیامدهای سایش اجتماعی ورزشکاران، مدلی مفهومی برای درک بهتر این پدیده ارائه دهد و زمینه‌ساز تدوین راهکارهای مدیریتی و روان‌شناختی در محیط‌های ورزشی شود. از این‌رو، پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تحلیل پیشایندها و پیامدهای سایش اجتماعی در میان ورزشکاران طراحی شده است. این مطالعه می‌کوشد با بهره‌گیری از رویکردهای نظری و تجربی، به درک عمیق‌تری از این پدیده دست یابد و زمینه را برای طراحی مداخلات مؤثر در جهت بهبود کیفیت روابط اجتماعی در محیط‌های ورزشی فراهم سازد. نتایج این پژوهش می‌تواند به مربیان، روان‌شناسان ورزشی و سیاست‌گذاران کمک کند تا با شناخت بهتر پویایی‌های اجتماعی در تیم‌های ورزشی، محیطی حمایتی‌تر و سالم‌تر برای ورزشکاران فراهم آورند؛ لذا این پژوهش در پی یافتن پاسخ به این سوال است که پیشایندها و پیامدهای سایش اجتماعی ورزشکاران شامل چه مواردی است؟

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها، کیفی است و با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون به شیوه براون و کلارک^۱ (۲۰۰۶) انجام شده است. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش را مربیان، داوران و ورزشکاران حرفه‌ای و متخصصان حوزه ورزش تشکیل دادند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند و بر اساس معیارهایی چون تجربه فعالیت ورزشی (حداقل ۵ سال)، سابقه حضور در سطح حرفه‌ای یا کار با تیم‌ها یا ورزشکاران حرفه‌ای و تمایل به مشارکت در مصاحبه انتخاب شد. نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شد و با ۱۸ مصاحبه به اشباع نظری رسید. داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته گردآوری شدند. سؤالات مصاحبه بر اساس ادبیات نظری و اهداف پژوهش طراحی شد و در طول مصاحبه‌ها با توجه به پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان به صورت انعطاف‌پذیر هدایت شدند. هر مصاحبه بین ۳۰ تا ۵۰ دقیقه به طول انجامید و با رضایت مشارکت‌کنندگان ضبط و سپس به صورت کامل پیاده‌سازی شد.

تحلیل داده‌ها بر اساس رویکرد شش مرحله‌ای براون و کلارک (۲۰۰۶) انجام شد. در مرحله اول، پژوهشگر بارها فایل‌های صوتی را بررسی کرده و متن مصاحبه‌ها را به دقت مطالعه کرد تا درک عمیقی از محتوای کلی داده‌ها به دست آورد. یادداشت‌برداری اولیه از ایده‌ها و برداشت‌های اولیه نیز در این مرحله انجام شد. در مرحله دوم، بخش‌های معنادار متن به صورت نظام‌مند کدگذاری شدند. کدها به صورت

1. Braun and Clarke

باز و بدون پیش‌فرض قبلی استخراج شدند و هر بخش از داده‌ها می‌توانست شامل چندین کد باشد. در مرحله سوم، کدهای مشابه یا مرتبط در قالب خوشه‌هایی دسته‌بندی شدند و مضامین اولیه شکل گرفتند. این مضامین، نمایانگر الگوهای معنادار در داده‌ها بودند که با اهداف پژوهش هم‌راستا بودند. در مرحله چهارم، مضامین اولیه در دو سطح بازبینی شدند: نخست در سطح داده‌های کدگذاری‌شده (آیا مضامین با داده‌ها همخوانی دارند؟) و سپس در سطح کل مجموعه داده‌ها (آیا مضامین با کل روایت مشارکت‌کنندگان سازگارند؟). بدین ترتیب، مضامین ضعیف یا تکراری حذف یا با مضامین دیگر ادغام شدند. در مرحله پنجم، ماهیت هر مضمون به صورت دقیق تعریف شد و برای هر یک نامی گویا و مفهومی انتخاب گردید. همچنین، مضامین فرعی نیز استخراج شدند و در نهایت، یافته‌های پژوهش در قالب مضامین نهایی همراه با نقل‌قول‌های مستقیم از مشارکت‌کنندگان تدوین شد. این گزارش تلاش کرد تا تصویری منسجم، مستند و تحلیلی از تجربه سایش اجتماعی در میان ورزشکاران ارائه دهد. در این پژوهش به منظور بررسی پایایی مصاحبه‌ها، از روش پایایی باز آزمون^۱ استفاده شده است. روش محاسبه این پایایی به صورت فرمول ذیل می‌باشد:

$$\text{درصد پایایی} = \frac{2 \times \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100$$

از میان مصاحبه‌های انجام شده، تعداد دو مصاحبه به صورت تصادفی انتخاب شدند و هرکدام از آن‌ها دو بار در یک فاصله زمانی ۳۰ روزه توسط پژوهشگر کدگذاری شدند. بر اساس پژوهش استملر^۲ (۲۰۰۱) پایایی بیشتر از ۶۰ مورد تایید می‌باشد. نتایج حاصل از کدگذاری در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. محاسبه پایایی مصاحبه‌ها

Table 1. Calculation of Interviews Reliability

ردیف	شرکت‌کننده	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد اختلافات	ضریب پایایی (%)
۱	P1	۲۸	۱۲	۲	۸۶
۲	P16	۱۸	۷	۱	۷۸
کل		۷۷	۳۰	۵	۸۳

همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شد، میزان پایایی کلی ۸۳ درصد حاصل شد که بیانگر قابلیت اعتماد مطلوبی در فرآیند کدگذاری می‌باشد.

1. test – Retest
2. Stemler

یافته‌ها

در جدول ۱ توصیف مختصری از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر ارائه شده است:

جدول ۲. مشخصات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان
Table 2. Demographic characteristics of interviewees

کد مصاحبه	جنسیت	مدرک تحصیلی	شغل و پیشینه ورزشی	سابقه (سال)
P1	زن	کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی	مسئول تربیت‌بدنی دانشگاه- مربی و داور کشوری والیبال	۲۲
P2	زن	دکتری فیزیولوژی ورزشی	موسس باشگاه فیتنس و ایروبیک- مدرس و رئیس هیات شنا	۱۰
P3	زن	دکتری رفتار حرکتی	عضو هیأت علمی دانشگاه- مربی حرفه‌ای بدمینتون	۱۵
P4	زن	دکتری مدیریت ورزشی	مسئول تربیت بدنی دانشگاه- مدرس بدنسازی و فیتنس	۱۴
P5	مرد	کارشناسی مدیریت آموزشی	بازیکن حرفه‌ای فوتبال	۹
P6	مرد	دکتری فیزیولوژی	مدیر باشگاه- رئیس هیات و قهرمان کشوری در رشته بدنسازی	۱۴
P7	مرد	کارشناسی پرستاری	بازیکن حرفه‌ای فوتسال (لیگ برتر)	۶
P8	مرد	کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی	معلم تربیت‌بدنی- مدیر باشگاه لیگ برتری هندبال	۲۶
P9	مرد	کارشناسی تربیت‌بدنی	مربی لیگ برتری فوتسال	۳۰
P10	مرد	کارشناسی تربیت‌بدنی	بازیکن حرفه‌ای فوتسال (ملی‌پوش)	۶
P11	مرد	پزشکی	شناگر حرفه‌ای (باشگاهی)	۶
P12	مرد	کارشناسی ارشد تربیت بدنی	بازیکن حرفه‌ای فوتسال (لیگ برتر)	۶
P13	مرد	کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی	خبرنگار ورزشی	۱۱
P14	مرد	کارشناسی تربیت بدنی	داور و مدرس بین‌المللی والیبال	۳۰
P15	مرد	کارشناسی ارشد آسیب‌شناسی ورزشی	مربی هندبال لیگ برتر	۲۸
P16	مرد	کارشناسی ارشد تربیت بدنی	مربی هندبال (تیم ملی)	۲۳
P17	مرد	کاردانی	لیدر باشگاه لیگ برتری (لیدر تماشاچیان)	۱۶
P18	مرد	کارشناسی مدیریت آموزشی	بازیکن تنیس روی میز (قهرمان استان)	۱۰

در جدول ۳، نتایج تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های انجام شده در راستای شناسایی پیشایندهای سایش اجتماعی ورزشکاران ارائه شده است. همان‌طور که مشخص شده است، از تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی بر اساس کدگذاری انجام شده، مفاهیم در دسته‌های: جوسازی رسانه‌ای، افکار عمومی، جایگاه اجتماعی، رفتارهای غیرحرفه‌ای، رفتار مربی، عوامل بین‌فردی، منفعت‌طلبی، ویژگی‌های شخصیتی ورزشکار، آگاهی از فساد وقفه/جهش حرفه‌ای، تخلفات مالی، انحرافات مالی به عنوان مضامین پایه و عواملی مانند: عوامل اجتماعی، عوامل رفتاری، عوامل فردی، عوامل اقتصادی به عنوان مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر قرار گرفتند.

جدول ۳. کدهای باز، مضامین پایه و مضامین سازمان‌دهنده پیشایندهای سایش اجتماعی ورزشکاران

Table 3. Open codes, underlying themes, and organizing themes of athletes' social attrition antecedents

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
عوامل اجتماعی	جوسازی رسانه‌ای	موضع‌گیری رسانه‌های جمعی علیه ورزشکار، نشر وقایع منفی در فضای مجازی، جریان‌سازی در فضای مجازی برای یا علیه گروه‌های ذی‌نفع، شیطنت و بزرگنمایی حرکات منفی ورزشکاران توسط رسانه‌ها، وارونه جلوه دادن گفته‌های ورزشکار، نابسامان بودن فضای مجازی	«رسانه‌های ورزشی گاه با بزرگ‌نمایی خطاهای ورزشکاران، «دادگاه‌های رسانه‌ای» تشکیل می‌دهند که پیامدهای روان‌شناختی شدیدی بر قربانیان دارد.» (م ۱) «در عصر دیجیتال، یک تویییت یا استوری می‌تواند زندگی حرفه‌ای یک ورزشکار را نابود کند، حتی اگر محتوای آن تحریف‌شده یا نادرست باشد.» (م ۶) «هشتگ‌های ویروسی در توییتر اغلب به جای انعکاس واقعیت، به ابزاری برای «لینچ دیجیتال» ورزشکاران تبدیل می‌شوند.» (م ۱۴) «رسانه‌ها با تمرکز بر ۱٪ رفتارهای نامناسب ورزشکاران، ۹۹٪ تلاش‌های حرفه‌ای آن‌ها را نادیده می‌گیرند.» (م ۱۶) «فضای مجازی ورزشی ایران به «جنگلی بدون قانون» تبدیل شده که در آن هر کاربری خود را داور، قاضی و جلد می‌پندارد.» (م ۲)
افکار عمومی	برداشت سیاسی از اقدامات مسئولیت اجتماعی، برداشت مذهبی از فعالیت‌های خیرخواهانه، جنبه نژادپرستی دادن به رفتارهای ورزشی داخل زمین (نژاد پرستی)، تعمیم رفتارهای منفی دیگر ورزشکاران به کل قشر ورزشکار (اثر هاله‌ای)، شناخت و دانش کم مردم از مسائل و تأثیرپذیری سریع از فضای مجازی، دید منفی عموم به ورزشکار به عنوان قشر پردرآمد و مرفه بی‌درد.	«وقتی ستاره‌های ورزشی به فعالیت‌های اجتماعی می‌پردازند، رسانه‌ها اغلب به جای تمرکز بر خود عمل، به دنبال یافتن انگیزه‌های سیاسی پشت آن هستند. این امر موجب می‌شود بسیاری از ورزشکاران از انجام کارهای عام‌المنفعه اجتناب کنند.» (م ۲) «تبرعات ورزشکاران به جای اینکه به عنوان عمل نیک دیده شود، گاه در معرض تفسیرهای مذهبی افراطی قرار می‌گیرد. مثلاً کمک به زلزله‌زدگان اگر توسط ورزشکار مشهوری انجام شود، ممکن است به گرایش‌های خاص مذهبی او نسبت داده شود.» (م ۳) «دادگاه‌های رسانه‌ای سریعاً برخی رفتارهای ناخوشایند در زمین را به نژادپرستی نسبت می‌دهند، در حالی که ممکن است صرفاً واکنش هیجانی باشد. این برجسب‌زنی‌های شتاب‌زده خود شکل جدیدی از تبعیض است.» (م ۱) «وقایع منفی معدود در جامعه ورزشی به سرعت به کل این قشر تعمیم داده می‌شود. یک خطای اخلاقی یک ورزشکار می‌تواند تصویر هزاران ورزشکار حرفه‌ای را مخدوش کند.» (م ۱۱) «اکثر مردم بدون بررسی صحت اخبار، صرفاً بر اساس تیتلهای جنجالی فضای مجازی درباره ورزشکاران قضاوت می‌کنند.» (م ۵) «عموم مردم درک نمی‌کنند که درآمد بالای ورزشکاران حرفه‌ای نتیجه سال‌ها تلاش طاقت‌فرسا است، نه امتیازی ویژه. این نگاه باعث شده ورزشکاران حتی هنگام کمک‌های انسان دوستانه نیز مورد انتقاد قرار گیرند.» (م ۱۰)	

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
	جایگاه اجتماعی	مشهور و شناخته‌شده بودن، روابط گسترده اجتماعی و حرفه‌ای، ورزشکار به عنوان یک عامل این‌همانی (هم‌هویتی)، رهبری یا همراهی مردم در مسائل حساس اجتماعی، الگو بودن برای گروه‌های جوان و نوجوان	«ورزشکاران حرفه‌ای امروز نه تنها به دلیل مهارت‌های ورزشی، بلکه به عنوان چهره‌های عمومی شناخته می‌شوند که هر حرکتشان زیر ذره‌بین رسانه‌ها و افکار عمومی است.» (م۱۳) «شبکه‌های ارتباطی ورزشکاران نخبه، از مرزهای ورزش فراتر رفته و آن‌ها را به بازیگران کلیدی در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی تبدیل کرده است.» (م۳) «هویتیابی جوانان با ستاره‌های ورزشی، پدیده‌ای است که می‌تواند هم ابزار قدرتمند اجتماعی باشد و هم تهدیدی برای استقلال هویتی نسل جدید.» (م۱) «وقتی لیونل مسی از یک ابتکار اجتماعی حمایت می‌کند، تأثیرش از صدها کمپین رسمی بیشتر است. این قدرت ناملموس ورزش در تغییر اجتماعی است.» (م۲) «نوجوانان امروز بیش از آنکه از معلمان یا سیاستمداران تأثیر بپذیرند، رفتارها و ارزش‌های ستاره‌های ورزشی مورد علاقه‌شان را الگو قرار می‌دهند.» (م۱۰) «یک پست اینستاگرامی از کریستیانو رونالدو درباره یک مسأله اجتماعی، می‌تواند سریع‌تر از بیانیه‌های رسمی سازمان‌های بین‌المللی در سطح جهان منتشر شود.» (م۱۸)
عوامل رفتاری	رفتارهای غیر حرفه‌ای	استفاده از ترفندهای ناجوانمردانه برای برد در رقابت، کری یا رجزخوانی برای رقیب، توسل به بازیگران غیرقانونی برای باقی ماندن در سطوح بالا، زیر پا گذاشتن قانون بازی (خشونت) برای از دور خارج کردن حریف، حرکات خارج از شئون ورزشی بازیکنان	«برخی ورزشکاران به جای تمرکز بر بهبود عملکرد واقعی، به استراتژی‌های ضداخلاقی مانند شبیه‌سازی مصدومیت یا فریب داوران متوسل می‌شوند که روح رقابت سالم را تخریب می‌کند.» (م۲) «رجزخوانی‌های تحریک‌آمیز در ورزش‌های رقابتی، مرز باریکی بین روان‌شناسی رقابتی و آزار روانی دارد و می‌تواند به درگیری‌های فیزیکی منجر شود.» (م۱۴) «استفاده از دوپینگ یا ارتباط با شبکه‌های مافیایی برای حفظ موقعیت در ورزش حرفه‌ای، نه تنها قلب که جنایتی سازمان‌یافته علیه ارزش‌های ورزشی است.» (م۱۲) «خطای عمدی و خشونت در زمین بازی، نوعی تروریسم ورزشی است که جان ورزشکاران را تهدید می‌کند و باید با آن مانند جرم برخورد شود.» (م۱) «وقتی ستاره‌ای مانند دیپاچو در اوج شهرت به رفتارهای ناشایست روی می‌آورد، نه تنها اعتبار خود که اعتماد عمومی به تمام جامعه ورزشی را خدشه‌دار می‌کند.» (م۵)
رفتار مربی		رفتارهای مربی در مراحل مختلف تیم‌داری، الگو برداری رفتاری و اخلاقی ورزشکاران از مربی، عدم آموزش اصول منش پهلوانی، تنبیهات مربی، دخیل کردن اعضای تیم در تصمیم‌گیری‌ها به صورت گزیده	«سبک رهبری مربیان باید با سطح بلوغ تیم تطبیق یابد: از دستورالعمل‌های مستقیم در مراحل ابتدایی تا مشارکت‌جویانه در تیم‌های حرفه‌ای. بسیاری از مربیان در این گذار ناموفق می‌مانند.» (م۷) «ورزشکاران جوان ناخودآگاه نه تنها تکنیک‌های ورزشی، که ارزش‌های اخلاقی و رفتاری را نیز از مربیان خود الگو می‌گیرند. این امر مسئولیت اخلاقی مربیان را دوچندان می‌کند.» (م۱۵)

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
			«سیستم‌های آموزشی ما به‌جای پرورش ورزشکاران فرهیخته، ماشین‌های مسابقه‌دهنده تولید می‌کنند. آموزش اخلاق باید جزئی جدایی‌ناپذیر از برنامه‌های تمرینی باشد.» (۶م) «تنبیه تحقیرآمیز نه تنها انگیزه ورزشکار را از بین می‌برد، بلکه عزت نفس او را نیز تخریب می‌کند. جایگزین‌های سازنده‌ای مانند محرومیت از تمرین گروهی مؤثرتر هستند.» (۱۰م) «مربیانی که فقط بازیکنان ستاره را در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت می‌دهند، ناخواسته تیم‌شان را به گروه‌های قدرت تقسیم می‌کنند که به انسجام تیمی لطمه می‌زند.» (۱۳م)
عوامل بین فردی	منفی‌بافی‌های اطرافیان، رفتارهای ممانعتی و سختگیری‌های والدین، توجه به نظرات اطرافیان و تمایل به دریافت تایید از آنها، تخریب انگیزه و امید، نداشتن همراه یا همدل/مشوق		«سموم اجتماعی که از طریق اظهارنظرهای مخرب اطرافیان منتشر می‌شود، می‌تواند حتی انگیزه‌مندترین ورزشکاران را نیز از پا درآورد. این نوع خشونت خاموش، آسیب‌زاتر از هر مصدومیت فیزیکی است.» (۱۴م) «والدین وسواسی که موفقیت ورزشی فرزندشان را به قیمت از دست رفتن کودکی او می‌خواهند، در واقع آینده ورزشی او را نیز تباه می‌کنند. فشار بیش از حد قبل از بلوغ، عامل اصلی فرسودگی زودرس در ورزشکاران نوجوان است.» (۳م) «ورزشکاری که دائماً به دنبال تأیید دیگران است، مانند قایقی است که سکان آن را به هر بادی سپرده‌اند. ثبات روانی زمانی حاصل می‌شود که معیارهای موفقیت درونی شوند.» (۸م) «یک جمله نابجا از مربی یا والدین می‌تواند چنان زخم عمیقی در روان ورزشکار ایجاد کند که سال‌ها برای التیام آن زمان نیاز باشد. بازسازی اعتمادبه‌نفس تخریب‌شده بسیار دشوارتر از ساخت آن است.» (۳م) «ورزشکاران بدون سیستم حمایتی مناسب، مانند تک‌نفری هستند که می‌خواهد کوهی را به تنهایی فتح کند. حتی قوی‌ترین افراد نیز گاهی نیاز به طناب حمایتی دارند.» (۵م)
منفعت‌طلبی	سوء استفاده از نام و معروفیت، باندبازی در داخل و بیرون از زمین بازی، دنبال محبوبیت و دیده شدن در فضای مجازی بودن، در نظر نگرفتن احساسات هواداران در موضوعات مختلف، شخصی کردن موفقیت‌های تیمی، خدشه‌دار کردن احساسات هواداران به دلیل ترجیحات فردی		«برند شخصی ورزشکاران امروز به کالایی برای تجارت تبدیل شده که گاه خود آن‌ها نیز در دام سوءاستفاده از این سرمایه اجتماعی می‌افتند. تبلیغ محصولات نامرتبط یا ترویج باورهای نادرست، اعتماد هواداران را برای همیشه از بین می‌برد.» (۱۱م) «سیستم‌های رفاقتی در ورزش حرفه‌ای، استعدادهای واقعی را به حاشیه می‌راند و فضایی ناسالم ایجاد می‌کند که در آن رابطه بر ضابطه پیشی می‌گیرد.» (۴م) «ورزشکارانی که به جای تمرکز بر عملکرد میدانی، انرژی خود را صرف ساخت تصویری آراسته در فضای مجازی می‌کنند، در بلندمدت هم اعتبار حرفه‌ای و هم محبوبیت واقعی را از دست می‌دهند.» (۱۵م) «هواداران سرمایه‌های اجتماعی ورزش هستند. ورزشکاری که برای سلیقه‌های شخصی خود این سرمایه را به خطر

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
			می‌اندازد، مانند درختی است که ریشه‌های خود را می‌برد.» (۲م) «هیچ گل پیروزی‌بخشی محصول عمل یک بازیکن نیست. ورزشکاری که پس از پیروزی تیم، مدام ضربات خود را نشان می‌دهد، در واقع به روح ورزش تیمی خیانت کرده است.» (۱۳م) «وقتی ستاره‌ای مانند مسی ترجیحات سیاسی خود را بر وفاداری به میلیون‌ها هوادارش ترجیح می‌دهد، در واقع مرز بین زندگی شخصی و مسئولیت اجتماعی یک چهره عمومی را نادیده می‌گیرد.» (۱۷م)
عوامل فردی	ویژگی‌های شخصیتی ورزشکار	تیپ شخصیتی ورزشکار، خود برتری‌نی، غرور کاذب (خود سر بودن)، حسادت به رقیب، کم تحمل بودن و مقاومت ذهنی پایین، ادراکات روان‌شناختی منفی	«ورزشکاران سطح بالا غالباً دارای ویژگی‌های شخصیتی خاصی مانند برون‌گرایی بالا، روان‌رنجوری پایین و وجدانی‌بودن هستند، اما این ویژگی‌ها در صورت عدم مدیریت می‌تواند به خودبرتری‌نی منجر شود.» (۱۶م) «موفقیت‌های پیاپی می‌تواند نوعی غرور کاذب ایجاد کند که ورزشکار را از واقعیت‌های محیطی دور می‌سازد و آسیب‌پذیری او را افزایش می‌دهد.» (۱۰م) «ورزشکاری که فکر می‌کند قوانین برای او نوشته نشده، در واقع اولین قدم را به سوی سقوط حرفه‌ای خود برداشته است.» (۷م) «حسادت ورزشی وقتی مخرب می‌شود که به جای انگیزه‌بخشی، موجب تمرکز بر ضعف‌های رقیب شود و ورزشکار را از بهبود خود بازدارد.» (۹م) «ورزشکارانی که در مواجهه با شکست‌ها سریع از پای می‌افتند، معمولاً در دوران کودکی بیش از حد مورد حمایت قرار گرفته‌اند و فرصت رشد مهارت‌های تاب‌آوری را نداشته‌اند.» (۴م) «ورزشکارانی که جهان را محیطی خصمانه می‌بینند، معمولاً عملکرد پایین‌تری دارند، چرا که انرژی ذهنی خود را صرف مقابله با تهدیدهای خیالی می‌کنند.» (۸م)
آگاهی از فساد	مشاهده تبانی در انتخاب بازیکن، تقاضای پرداخت مالی از سوی تصمیم‌گیرندگان اصلی در تیم، درک از اهمیت روابط فردی به جای توجه به عملکرد ورزشکاران، لابی‌گری‌ها و توصیه‌های سیاسی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به باشگاه		«سیستم‌های انتخاب بازیکنان در بسیاری از لیگ‌ها به جای شایسته‌سالاری، به شبکه‌های پنهان رفاقتی و تبانی‌های مالی آلوده شده‌اند که کیفیت رقابت‌ها را به شدت کاهش می‌دهد.» (۳م) «در برخی باشگاه‌ها، قراردادهای بازیکنان نه بر اساس توانایی‌های ورزشی، بلکه بر اساس درصدهایی که به مدیران و واسطه‌ها پرداخت می‌شود تنظیم می‌گردد.» (۱۱م) «وقتی مربیان مجبور می‌شوند بازیکنان را نه بر اساس آمار و ارقام، بلکه بر اساس توصیه‌های مافیاهای ورزشی انتخاب کنند، روح رقابت ورزشی می‌میرد.» (۱۵م) «در بسیاری از کشورها، انتصاب مربیان و مدیران ورزشی تبدیل به پست‌های سیاسی شده که با معیارهای حزبی و نه تخصص ورزشی پر می‌شوند.» (۸م)

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
	وقفه/جهش حرفه‌ای	آسیب‌دیدگی‌های ورزشی، افت مقطعی عملکرد، فرآیند سازگار شدن با فضای جدید پس از انتقال به تیم جدید، ورود سریع به سطح حرفه‌ای (در سن کم)، چالش‌های ارتقای سطح یا ورود به فعالیت حرفه‌ای/قهرمانی	«آسیب‌دیدگی برای ورزشکار حرفه‌ای تنها یک چالش فیزیکی نیست، بلکه بحران هویتی عمیقی ایجاد می‌کند که گاه بازگشت از آن سخت‌تر از بهبودی بدنی است.» (م۱۸) «سقوط ناگهانی عملکرد ورزشکاران نخبه معمولاً ریشه در فرسودگی روانی دارد، نه ضعف فیزیکی. این حالت نیازمند مداخلات روان‌شناختی تخصصی است.» (م۱۲) «ورزشکاری که به تیم جدید منتقل می‌شود، گویی به فرهنگی کاملاً جدید مهاجرت کرده است. موفقیت در این انتقال بسیار زیاد به مهارت‌های انطباق‌پذیری اجتماعی بستگی دارد.» (م۱۰) «نوجوانانی که پیش از بلوغ روانی به ورزش حرفه‌ای می‌پیوندند، در معرض آسیب‌های رشدی هستند که می‌تواند هم زندگی ورزشی و هم شخصی آنان را تحت تأثیر قرار دهد.» (م۶) «ورزشکاران جوانی که ناگهان از سطح آماتور به محیط‌های حرفه‌ای پرتاب می‌شوند، اغلب دچار «شوک حرفه‌ای» می‌گردند که نیازمند سیستم‌های حمایتی ویژه است.» (م۸)
عوامل اقتصادی	تخلفات مالی	بدقولی‌های اسپانسر در پرداخت‌ها، عدم حمایت مالی در زمان مصدومیت	«بسیاری از ورزشکاران حرفه‌ای در کشورهای در حال توسعه، قربانی قراردادهای صوری و وعده‌های پوچ حامیان مالی می‌شوند. این نه تنها حقوق مالی که اعتماد پایه‌ای ورزشکاران را نیز نقض می‌کند.» (م۵) «مصدومیت برای ورزشکاران حرفه‌ای تنها به معنای تحمل درد فیزیکی نیست، بلکه لحظه‌ای است که بسیاری از حامیان مالی، پشت خود را به ورزشکار می‌کنند و او را در میانه راه تنها می‌گذارند. این بی‌مهری سیستماتیک، زخم‌هایی عمیق‌تر از آسیب‌های بدنی بر جای می‌گذارد.» (م۳)
	انحرافات مالی	عدم توازن در پرداخت پاداش‌ها، پیشنهادهای مالی وسوسه‌کننده	«در دنیای ورزش حرفه‌ای، پرداخت‌های نامتوازن نه تنها عدالت را نقض می‌کند، بلکه روحیه تیمی را نیز از بین می‌برد. وقتی یک ستاره ده‌ها برابر بازیکنان معمولی دستمزد می‌گیرد، این پیام را می‌فرستد که ارزش انسان‌ها با عملکردشان یکسان سنجیده نمی‌شود.» (م۱۴) «پیشنهادهای مالی کلان مانند طنابی است که هم می‌تواند ورزشکار را به اوج بکشد، هم او را در دام وابستگی مطلق بیندازد. بسیاری از استعدادهای درخشان، اسیر این امواج کوتاه‌مدت شده و مسیر حرفه‌ای خود را گم کرده‌اند.» (م۱۲)

در ادامه به ارائه پیامدهای سایش اجتماعی در قالب کدهای باز، مضامین پایه و مضامین سازمان‌دهنده پرداخته می‌شود. نتایج تحلیل مصاحبه‌های انجام شده در خصوص پیامدهای سایش اجتماعی در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. کدهای باز، مضامین پایه و مضامین سازمان‌دهنده پیامدهای سایش اجتماعی ورزشکاران

Table 4. Open codes, underlying themes, and organizing themes of the consequences of athletes' social attrition

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
تحلیل رفتگی درونی	احساس یأس و ناامیدی	سرخوردگی از ورزش، دل‌سردی از امکان رشد حرفه‌ای، افسردگی و گوشه‌گیری، رها کردن و دنبال نکردن اهداف ورزشی، کناره‌گیری از حضور در اجتماع یا جمع دوستان	«سایش اجتماعی در محیط‌های ورزشی موجب تضعیف انگیزه درونی و شکل‌گیری احساس ناکامی در ورزشکار می‌شود؛ پیامدی که خود را به‌صورت دل‌زدگی و بی‌علاقگی نسبت به فعالیت ورزشی نشان می‌دهد.» (۴م) «وقتی تعاملات اجتماعی فاقد حمایت هستند و فضای رقابتی ناسالم بر محیط حاکم باشد، ورزشکار به این باور می‌رسد که مسیر رشد حرفه‌ای برای او مسدود شده و سرمایه‌گذاری روانی‌اش بی‌ثمر مانده است.» (۱۰م) «تجربه‌ی مکرر سایش اجتماعی می‌تواند منجر به بروز علائم افسردگی در ورزشکار شود؛ از جمله کاهش تعاملات، افت خلق و میل به انزوا از تیم یا گروه‌های اجتماعی.» (۱۲م) «در مواردی که ورزشکار احساس کند تعلق اجتماعی ندارد یا دائماً در معرض بی‌اعتنایی است، اهداف ورزشی‌اش فاقد معنا می‌شوند و احتمال کناره‌گیری از آن‌ها افزایش می‌یابد.» (۱۳م) «سایش اجتماعی نه‌تنها موجب فاصله‌گیری ورزشکار از فضای تمرین می‌شود، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز کناره‌گیری او از جمع‌های غیررسمی و روابط دوستانه نیز باشد؛ در نتیجه‌ی احساس طرد یا کم‌ارزشی اجتماعی.» (۹م)
رفتارهای ضدارزشی (ضداجتماعی)	استفاده از مکمل‌های غیرمجاز (دوپینگ)، اعتیاد، خارج شدن از زیر پرچم وطن به‌واسطه مهاجرت یا پناهندگی، قانون‌گریزی و روی آوردن به فساد، به حاشیه رفتن و حضور منفی در رسانه‌ها	«سایش اجتماعی می‌تواند ورزشکار را به‌سمت جبران ناکامی از طریق روش‌های غیرمجاز سوق دهد؛ دوپینگ در این شرایط نه‌تنها ابزاری برای رقابت، بلکه واکنشی به احساس طرد و بی‌عدالتی تلقی می‌شود.» (۱۱م) «ورزشکاری که در محیط‌های اجتماعی دچار سایش مستمر می‌شود، ممکن است برای فرار از فشار روانی و احساس بی‌ارزشی، به مصرف مواد مخدر یا رفتارهای اعتیادآور روی آورد؛ این رفتارها اغلب نشانه‌ای از فروپاشی پیوندهای حمایتی هستند.» (۱م) «وقتی ورزشکار احساس کند که در ساختار اجتماعی و ورزشی کشورش جایگاهی ندارد، مهاجرت یا پناهندگی می‌تواند به‌عنوان راهی برای بازیابی هویت حرفه‌ای و فرار از سایش اجتماعی تلقی شود.» (۱۸م) «سایش اجتماعی در ورزش می‌تواند منجر به بی‌اعتمادی به ساختارهای رسمی شود؛ در چنین فضایی، برخی ورزشکاران به‌جای پیروی از قواعد، به رفتارهای قانون‌گریزانه یا فساد مالی و اخلاقی روی می‌آورند تا جایگاه خود را حفظ کنند.» (۱۳م) «ورزشکاری که در اثر سایش اجتماعی از مسیر حرفه‌ای منحرف شده، ممکن است در رسانه‌ها با رفتارهای جنجالی یا منفی شناخته شود؛ این حضور اغلب بازتابی از تلاش برای دیده‌شدن در غیاب پذیرش واقعی است.» (۱۵م)	

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
مخابره تصویر منفی	خراب شدن وجهه ورزش، از بین رفتن حس اعتماد، خدشه دار شدن وجهه اجتماعی، از بین رفتن اعتبار ورزشکار	«وقتی رفتارهای سایشی در محیط‌های ورزشی نهادینه می‌شوند، ورزش از جایگاه فرهنگی و اخلاقی خود فاصله می‌گیرد و به بستری برای رقابت ناسالم و بی‌اعتمادی تبدیل می‌شود.» (م ۲)	«سایش اجتماعی میان ورزشکاران و مربیان می‌تواند بنیان اعتماد را متزلزل کند؛ در چنین فضایی، همکاری جای خود را به تردید و گسست ارتباطی می‌دهد.» (م ۱۷)
افت عملکرد ورزشی	عدم تمرکز روی مسائل فنی، عدم کسب عناوین فردی، کاهش نقش فردی در موفقیت‌های تیمی، کوتاه شدن عمر ورزشی ورزشکار، ترک ورزش و فعالیت حرفه‌ای	«ورزشکاری که در اثر سایش اجتماعی دچار رفتارهای واکنشی یا انزوای طلبانه می‌شود، ممکن است در نگاه جامعه با برچسب‌های منفی مواجه شده و جایگاه اجتماعی‌اش آسیب ببیند.» (م ۴)	«تداوم سایش اجتماعی می‌تواند ورزشکار را از مسیر حرفه‌ای منحرف کرده و اعتبار ورزشی او را در چشم مخاطبان، رسانه‌ها و نهادهای رسمی کاهش دهد؛ حتی اگر عملکرد فنی‌اش همچنان قابل قبول باشد.» (م ۱۱)
تنزل کارکردی	افت عملکرد ورزشی	«سایش اجتماعی با ایجاد فشار روانی و تنش‌های میان‌فردی، تمرکز ورزشکار را از فعالیت‌های فنی دور کرده و موجب افت عملکرد تکنیکی در تمرین و مسابقه می‌شود.» (م ۱۱)	«در محیط‌هایی که تعاملات اجتماعی تضعیف شده‌اند، ورزشکار ممکن است نتواند پتانسیل خود را بروز دهد؛ در نتیجه، کسب افتخارات فردی با مانع مواجه می‌شود.» (م ۱۲)
لطمه خوردن روابط	خدشه دار شدن تعاملات با باشگاه، ایجاد مشکلات خانوادگی، درگیری با هواداران یا سایر ذی‌نفعان باشگاه، از بین رفتن همدلی در بین بازیکنان، ایجاد الگوهای نامناسب برای نوجوانان	«تجربه‌ی مکرر طرد یا بی‌توجهی در گروه می‌تواند منجر به کاهش مشارکت مؤثر ورزشکار در فعالیت‌های تیمی شود؛ نقشی که زمانی سازنده بوده، به حاشیه می‌رود.» (م ۸)	«سایش اجتماعی مداوم نه تنها سلامت روان ورزشکار را تهدید می‌کند، بلکه با کاهش انگیزه و بروز رفتارهای انفعالی، می‌تواند موجب تسریع خروج از فعالیت حرفه‌ای شود.» (م ۳)
		«در شرایطی که ورزشکار احساس تعلق، حمایت یا فرصت رشد ندارد، تصمیم به ترک ورزش حرفه‌ای به‌عنوان واکنشی به فشارهای اجتماعی امری محتمل است.» (م ۱۰)	«سایش اجتماعی می‌تواند موجب تضعیف ارتباطات رسمی و غیررسمی میان ورزشکار و باشگاه شود. در چنین شرایطی، اعتماد متقابل کاهش یافته و تعاملات حرفه‌ای جای خود را به سوءتفاهم و بی‌اعتمادی می‌دهند.» (م ۶)
		«فشارهای ناشی از سایش اجتماعی در محیط ورزشی ممکن است به خانه منتقل شده و موجب بروز تنش‌های ارتباطی، فاصله‌گیری عاطفی یا اختلال در نقش‌های خانوادگی ورزشکار شود.» (م ۱۳)	«ورزشکاری که در اثر سایش اجتماعی دچار رفتارهای واکنشی یا انفعالی می‌شود، ممکن است در تعامل با هواداران، رسانه‌ها یا مدیران باشگاه دچار تنش و درگیری شود؛ این وضعیت می‌تواند وجهه عمومی او را نیز تحت تأثیر قرار دهد.» (م ۱۲)
		«سایش اجتماعی با ایجاد فضای رقابتی ناسالم و بی‌اعتمادی میان اعضای تیم، موجب کاهش همدلی، همکاری و انسجام	

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه	کدهای باز	نمونه مصاحبه
			گروهی می‌شود؛ در نتیجه، عملکرد تیمی تحت تأثیر قرار می‌گیرد.» (م ۴)
			«رفتارهای ناشی از سایش اجتماعی، مانند قانون‌گریزی، انزوا یا واکنش‌های پرخاشگرانه، می‌توانند از طریق رسانه‌ها یا فضای مجازی به‌عنوان الگوهای رفتاری نادرست برای نوجوانان بازنمایی شوند و بر تربیت اجتماعی آنان اثر منفی بگذارند.» (م ۱۱)

همان‌طور که در جدول ۴ مشخص شده است، از تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی و بر اساس کدگذاری انجام شده، مفاهیم در دسته‌های: احساس یأس و ناامیدی، رفتارهای ضدارزشی، (ضداجتماعی)، مخابره تصویر منفی، افت عملکرد ورزشی، لطمه خوردن روابط به عنوان مضامین پایه و تحلیل رفتگی درونی، تنزل کارکردی، به عنوان مضامین سازمان‌دهنده قرار گرفتند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی پیشایندها و پیامدهای سایش اجتماعی در میان ورزشکاران، نشان داد که این پدیده در نتیجه‌ی برهم‌کنش پیچیده‌ای از عوامل ساختاری، رفتاری، فردی و اقتصادی شکل می‌گیرد و پیامدهایی چندلایه بر حالات و عملکرد ورزشکاران بر جای می‌گذارد. در سطح اجتماعی، جوسازی رسانه‌ای، افکار عمومی و جایگاه اجتماعی نقش کلیدی در شکل‌گیری سایش اجتماعی دارند. موستاکاس و واگنر^۱ (۲۰۲۳) تأکید می‌کنند که رسانه‌ها می‌توانند هم به تقویت سرمایه اجتماعی ورزشکار کمک کنند و هم در صورت بازنمایی منفی، به فرسایش او منجر شوند (۱۳). در همین راستا در مصاحبه ۶ اشاره شد: «در عصر دیجیتال، یک تویییت یا استوری می‌تواند زندگی حرفه‌ای یک ورزشکار را نابود کند، حتی اگر محتوای آن تحریف‌شده یا نادرست باشد.» از سوی دیگر، باتوجه به اینکه ورزشکاران حرفه‌ای در مرکز توجه رسانه‌ها و افکار عمومی قرار دارند، بیش از دیگران در معرض فشارهای نمادین و نابرابری‌های بازتولیدشده قرار می‌گیرند. ورزشکاران حرفه‌ای به‌ویژه در جوامعی که ورزش به‌عنوان یک ارزش اجتماعی تلقی می‌شود، اغلب از جایگاه اجتماعی بالایی برخوردارند. این جایگاه، که از ترکیب شهرت، موفقیت، درآمد و نقش الگویی شکل می‌گیرد، همزمان می‌تواند منبع قدرت و فشار باشد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که «مشهور بودن»، «روابط گسترده اجتماعی» و «الگو بودن برای جوانان» از جمله عواملی هستند که جایگاه اجتماعی ورزشکار را تقویت می‌کنند؛ اما همین عوامل می‌توانند او را در معرض سایش اجتماعی قرار دهند. در همین راستا، کوتریل و فرانس^۲ (۲۰۱۶) در پژوهشی بر ورزشکاران تیمی نشان دادند که افراد با جایگاه بالاتر در تیم (مثلاً کاپیتان‌ها یا بازیکنان کلیدی) بیشتر در معرض قضاوت، انتقاد و انتظارات غیر واقع‌بینانه قرار دارند (۱۴). آن‌ها دریافتند که این افراد، به‌دلیل نقش نمادین خود، نه‌تنها باید عملکرد فنی بالایی داشته باشند، بلکه باید در رفتار، گفتار و حتی سبک زندگی نیز مطابق با انتظارات اجتماعی عمل کنند. در مصاحبه ۱۰ اذعان شد: «نوجوانان/امروز بیش از آنکه از معلمان یا سیاستمداران تأثیر بپذیرند، رفتارها و ارزش‌های ستاره‌های ورزشی مورد علاقه‌شان را الگو قرار می‌دهند.» از سوی دیگر، جایگاه اجتماعی ورزشکاران در عصر رسانه‌های دیجیتال، به‌ویژه با ظهور شبکه‌های اجتماعی، بیش از پیش در معرض دید و قضاوت عمومی قرار گرفته است.

برخلاف تصور رایج که سایش را صرفاً ناشی از فشارهای بیرونی می‌داند، داده‌های این مطالعه نشان می‌دهند که بخش قابل توجهی از این پدیده، درون‌زا و برخاسته از عوامل رفتاری می‌باشد. رفتارهای غیرحرفه‌ای، از جمله خشونت در زمین، تحریک رقبا یا استفاده از روش‌های غیراخلاقی برای پیروزی، از جمله عواملی هستند که به‌سرعت در رسانه‌ها بازتاب می‌یابند و ورزشکار را در معرض قضاوت عمومی قرار می‌دهند. در همین راستا، نقش مربی نیز بسیار کلیدی است. در مصاحبه ۷ بیان شد: «سبک رهبری مربیان باید با سطح بلوغ تیم تطبیق یابد؛ از دستورالعمل‌های مستقیم در مراحل ابتدایی تا مشارکت‌جویانه در تیم‌های حرفه‌ای. بسیاری از مربیان در این‌گذار ناموفق می‌مانند.»

1. Moustakas and Wagner
2. Cotterill and Franssen

مربانی که از الگوهای تنبیهی یا تصمیم‌گیری‌های گزینشی استفاده می‌کنند، ناخواسته زمینه‌ساز سایش روانی و اجتماعی ورزشکار می‌شوند. یافته‌های این پژوهش همچنین نشان می‌دهد که روابط بین‌فردی ورزشکار با اطرافیان، اعم از خانواده، دوستان، هم‌تیمی‌ها و هواداران، نیز نقش مهمی در شکل‌گیری یا تشدید سایش اجتماعی ایفا می‌کند. مصاحبه شونده ۳ اذعان داشت: «یک جمله نابجا از مربی یا والدین می‌تواند چنان زخم عمیقی در روان ورزشکار ایجاد کند که سال‌ها برای التیام آن زمان نیاز باشد. بازسازی اعتماد به نفس تخریب‌شده بسیار دشوارتر از ساخت آن است.» برخلاف عوامل رسانه‌ای یا ساختاری که آشکار و بیرونی‌اند، فشارهای بین‌فردی اغلب پنهان، تدریجی و از درون روابط صمیمی نشأت می‌گیرند. گائو^۱ و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهش خود تأکید می‌کنند که فشار والدین برای موفقیت، به‌ویژه در ورزشکاران نوجوان، می‌تواند به بروز افسردگی، فرسودگی روانی و حتی آسیب‌های جسمی منجر شود (۱۵). مصاحبه شونده ۵ اذعان داشت: «ورزشکاران بدون سیستم حمایتی مناسب، مانند تک‌نفری هستند که می‌خواهد کوهی را به تنهایی فتح کند. حتی قوی‌ترین افراد نیز گاهی نیاز به طناب حمایتی دارند.» یکی از ابعاد کمتر بررسی‌شده اما بسیار تأثیرگذار در سایش اجتماعی ورزشکاران، رفتارهای منفعت‌طلبانه است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ورزشکارانی که در تعاملات حرفه‌ای خود بیش از حد بر منافع شخصی تمرکز می‌کنند، از جمله با سوءاستفاده از شهرت، باندبازی، نادیده گرفتن احساسات هواداران یا شخصی‌سازی موفقیت‌های تیمی، بیشتر در معرض طرد اجتماعی، بی‌اعتمادی عمومی و در نهایت سایش قرار می‌گیرند. رفتارهای منفعت‌طلبانه در بستر ورزش حرفه‌ای، اغلب در تضاد با ارزش‌های جمع‌گرایانه‌ای چون همدلی، وفاداری تیمی و منش پهلوانی قرار می‌گیرند. هماهنگی درون تیمی و شکل‌گیری «هم‌افزایی عملکردی» نیازمند اعتماد، شفافیت و هدف‌گذاری مشترک است. در مصاحبه ۱۱ اشاره شد: «برند شخصی ورزشکاران امروز به کالایی برای تجارت تبدیل شده که گاه خود آن‌ها نیز در دام سوءاستفاده از این سرمایه اجتماعی می‌افتند. تبلیغ محصولات نامرتبط یا ترویج باورهای نادرست، اعتماد هواداران را برای همیشه از بین می‌برد.» نکته مهم اینجا است که منفعت‌طلبی لزوماً به‌صورت آگاهانه و عامدانه بروز نمی‌کند. در بسیاری از موارد، ساختارهای رقابتی، فشارهای رسانه‌ای و نابرابری‌های اقتصادی، ورزشکار را به سمت رفتارهایی سوق می‌دهند که در ظاهر عقلانی و استراتژیک‌اند، اما در عمل به تضعیف روابط اجتماعی و افزایش سایش منجر می‌شوند.

در سطح عوامل فردی، ویژگی‌های شخصیتی به عنوان یکی دیگر از پیشایندهای سایش اجتماعی ورزشکاران، ورزشکار را در برابر فشارهای اجتماعی آسیب‌پذیر می‌کنند. در مصاحبه ۱۶ بیان شد: «ورزشکاران سطح بالا غالباً دارای ویژگی‌های شخصیتی خاصی مانند برون‌گرایی بالا، روان‌رنجوری پایین و وجدانی‌بودن هستند، اما این ویژگی‌ها در صورت عدم مدیریت می‌تواند به خودبرتربینی منجر شود.» از سوی دیگر، آگاهی از فساد در ساختار ورزش، از تبعیض در انتخاب بازیکن گرفته تا لابی‌گری‌های سیاسی، می‌تواند به سرخوردگی عمیق منجر شود. این تجربه‌ها، به‌ویژه در ورزشکاران جوان، می‌تواند به شکل‌گیری نگرش‌های منفی پایدار نسبت به سیستم و جامعه منجر شود. مصاحبه شونده ۱۵ در این زمینه بیان کرد: «وقتی مربیان مجبور می‌شوند بازیکنان را نه بر اساس آمار و ارقام، بلکه بر اساس توصیه‌های مافیاهای ورزشی انتخاب کنند، روح رقابت ورزشی می‌میرد.» مطالعه رویز^۲ (۲۰۲۱) نیز نشان داد که درک ناعادلانه بودن فضای رقابتی، با افزایش هیجانات منفی و کاهش انگیزه در ورزشکاران همراه است (۱۶). همچنین، جهش‌های ناگهانی یا وقفه‌های حرفه‌ای، مانند آسیب‌دیدگی یا انتقال به تیم جدید، در صورت نبود حمایت روانی، می‌تواند به فروپاشی هویت حرفه‌ای ورزشکار منجر شوند.

عوامل اقتصادی نیز نقش مهمی در شکل‌گیری سایش اجتماعی دارند. تخلفات مالی مانند بدقولی حامیان مالی یا عدم حمایت مالی در دوران مصدومیت، احساس بی‌عدالتی و بی‌اعتمادی را در ورزشکار تقویت می‌کنند. مطالعه دیپاک^۳ (۲۰۲۴) نشان داد که ورزشکاران با وضعیت اقتصادی پایین‌تر، به دلیل دسترسی محدود به منابع، بیشتر در معرض فرسایش عملکردی و روانی قرار دارند (۱۷). همچنین، انحرافات مالی، مانند نابرابری در پرداخت پاداش‌ها یا پیشنهادهای وسوسه‌کننده برای تغییر تیم، ورزشکار را در معرض تصمیمات اخلاقی

1. Gao
2. Ruiz
3. Deepak

دشوار قرار می‌دهند. در مصاحبه ۵ بیان شد: «بسیاری از ورزشکاران حرفه‌ای در کشورهای در حال توسعه، قربانی قراردادهای صوری و وعده‌های پوچ حامیان مالی می‌شوند. این نه تنها حقوق مالی که اعتماد پایه‌ای ورزشکاران را نیز نقض می‌کند.» ریچارد^۱ و همکاران (۲۰۲۳) در مطالعه‌ای بر نابرابری‌های اقتصادی در مشارکت ورزشی نشان دادند که این نابرابری‌ها نه تنها بر عملکرد، بلکه بر احساس تعلق اجتماعی و انگیزه ورزشکار نیز تأثیر منفی دارند (۱۸). همچنین مصاحبه شونده ۱۴ اذعان داشت: «در دنیای ورزش حرفه‌ای، پرداخت‌های نامتوازن نه تنها عدالت را نقض می‌کند، بلکه روحیه تیمی را نیز از بین می‌برد. وقتی یک ستاره ده‌ها برابر بازیکنان معمولی دستمزد می‌گیرد، این پیام را می‌فرستد که ارزش انسان‌ها با عملکردشان یکسان سنجیده نمی‌شود.»

سایش اجتماعی، آن گونه که در این پژوهش مشاهده شد، تنها یک تجربه بیرونی نیست؛ بلکه فرایندی تدریجی و چندلایه است که از درون روان ورزشکار آغاز می‌شود و به تضعیف عملکرد، روابط و هویت اجتماعی او منجر می‌گردد. این پیامدها در دو مقوله‌ی اصلی «تحلیل رفتگی درونی» و «تنزل کارکردی» قابل تبیین‌اند.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که احساس یأس و ناامیدی، بروز رفتارهای ضدارزشی و مخابره تصویر منفی از جمله نشانه‌های این تحلیل رفتگی درونی می‌باشند. مدل «سلامت روان از طریق ورزش» که توسط ایتز^۲ و همکاران (۲۰۲۳) ارائه شده، نشان می‌دهد که مشارکت ورزشی در صورت نبود حمایت ساختاری، می‌تواند به اضطراب، افسردگی و کناره‌گیری منجر شود (۱۹). جایی که ورزشکاران در نتیجه‌ی فشارهای مزمن، دچار سرخوردگی، انزوا و حتی ترک ورزش می‌شوند. مصاحبه شونده ۴ در این خصوص بیان داشت: «سایش/اجتماعی در محیط‌های ورزشی موجب تضعیف/انگیزه درونی و شکل‌گیری احساس ناکامی در ورزشکار می‌شود؛ پیامدی که خود را به صورت دل‌زدگی و بی‌علاقگی نسبت به فعالیت ورزشی نشان می‌دهد.» مطالعه‌ی دفریز و اسمیت^۳ (۲۰۲۵) نشان می‌دهد که تعاملات منفی اجتماعی، از جمله طرد، بی‌توجهی یا قضاوت‌های ناعادلانه، نقش کلیدی در شکل‌گیری فرسودگی روانی ورزشکاران دارند (۲۰). آن‌ها تأکید می‌کنند که این نوع تعاملات، به‌ویژه در فصل‌های رقابتی، با افزایش خستگی هیجانی، کاهش انگیزه و حتی کناره‌گیری از ورزش همراه است. زمانی که ورزشکار در نتیجه‌ی فشارهای اجتماعی یا احساس بی‌عدالتی، به دوپینگ، مهاجرت، قانون‌گریزی یا حتی اعتیاد روی می‌آورد، این رفتارها را باید نه صرفاً به عنوان انحراف فردی، بلکه به عنوان نشانه‌ای از فروپاشی اخلاقی ناشی از تحلیل روانی در نظر گرفت.

تنزل کارکردی نیز به پیامدهایی اشاره دارد که در سطح عملکرد حرفه‌ای و روابط اجتماعی ورزشکار بروز می‌یابند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که افت عملکرد ورزشی و لطمه خوردن روابط، دو نمود اصلی این مقوله‌اند. مصاحبه شونده ۱۱ در این خصوص بیان کرد: «سایش اجتماعی با ایجاد فشار روانی و تنش‌های میان‌فردی، تمرکز ورزشکار را از فعالیت‌های فنی دور کرده و موجب افت عملکرد تکنیکی در تمرین و مسابقه می‌شود.» از سوی دیگر، لطمه خوردن روابط، چه با باشگاه، چه با هم‌تیمی‌ها و چه با هواداران، می‌تواند به انزوای اجتماعی و کاهش حمایت روانی منجر شود. در مصاحبه ۶ اذعان شد: «سایش اجتماعی می‌تواند موجب تضعیف ارتباطات رسمی و غیررسمی میان ورزشکار و باشگاه شود؛ در چنین شرایطی، اعتماد متقابل کاهش یافته و تعاملات حرفه‌ای جای خود را به سوءتفاهم و بی‌اعتمادی می‌دهند.» مطالعه‌ی سیمونز و ببرد^۴ (۲۰۲۳) نشان داد که کیفیت و میزان حمایت اجتماعی، به‌طور مستقیم با سلامت روانی و عملکرد ورزشی مرتبط است (۲۱). در غیاب این روابط حمایتی، ورزشکار نه تنها عملکرد خود را از دست می‌دهد، بلکه احساس تعلق به تیم و جامعه ورزشی را نیز از دست می‌دهد. این گسست، در نهایت می‌تواند به کناره‌گیری، بی‌انگیزگی و حتی رفتارهای پرخطر منجر شود.

در نهایت، آنچه از این پژوهش برمی‌آید، تصویری چندبُعدی از سایش اجتماعی است. پدیده‌ای که از سطح ساختار اجتماعی تا سطح روان‌شناختی فرد را درگیر می‌کند. سایش اجتماعی ورزشکاران پدیده‌ای چندبُعدی است که از تعامل عوامل اجتماعی، رفتاری، فردی و اقتصادی شکل می‌گیرد و پیامدهایی چون تحلیل روانی، افت عملکرد، رفتارهای ضدارزشی و گسست در روابط اجتماعی را به دنبال دارد؛ اما نکته کلیدی اینجا است که سایش اجتماعی یک پدیده منفعل نیست. ورزشکاران در برابر آن یا فرو می‌پاشند، یا مقاوم می‌مانند. آنچه

1. Richard
2. Eather
3. Defreese and Smith
4. Simons and Bird

این تفاوت را رقم می‌زند، نه فقط ویژگی‌های فردی، بلکه کیفیت حمایت‌های اجتماعی، عدالت ساختاری و سیاست‌گذاری‌های فرهنگی است. از این‌رو، مقابله با این پدیده نیازمند مداخلاتی چندسطحی و هماهنگ است. در ادامه، چند راهکار کلیدی برای کاهش سایش اجتماعی ورزشکاران پیشنهاد می‌شود. نخست، آموزش منش پهلوانی و اخلاق حرفه‌ای باید به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از تربیت ورزشی در نظر گرفته شود. بسیاری از رفتارهای ضدارزشی و منفعت‌طلبانه که در این پژوهش شناسایی شد، ریشه در نبود آموزش‌های اخلاقی و فرهنگی دارد. آموزش ورزشکاران، به‌ویژه در رده‌های پایه، می‌تواند به تقویت هویت اخلاقی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی آنان کمک کند. دوم، تقویت حمایت روانی و اجتماعی از ورزشکاران، به‌ویژه در دوران افت عملکرد یا مواجهه با فشارهای رسانه‌ای، ضروری است. حضور روان‌شناس ورزشی در تیم‌ها، ایجاد فضای امن برای گفت‌وگو و آموزش مهارت‌های مقابله با استرس می‌تواند از تحلیل رفتگی روانی و کناره‌گیری پیشگیری کند. سوم، بازنگری در سیاست‌های رسانه‌ای و ارتباطی ضروری است. رسانه‌ها باید در بازنمایی ورزشکاران، اصول اخلاق حرفه‌ای را رعایت کنند و از جوسازی، تحریف یا قضاوت‌های سطحی پرهیز نمایند. در کنار آن، آموزش سواد رسانه‌ای به ورزشکاران می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا تصویر عمومی خود را به‌صورت مسئولانه مدیریت کنند و در برابر فشارهای فضای مجازی مقاوم‌تر باشند. چهارم، شفاف‌سازی نظام مالی و قراردادی در ورزش حرفه‌ای می‌تواند از بروز احساس تبعیض، بی‌عدالتی و در نهایت سایش اجتماعی جلوگیری کند. حمایت مالی پایدار از ورزشکاران، به‌ویژه در دوران آسیب‌دیدگی یا افت عملکرد، نه‌تنها به حفظ انگیزه کمک می‌کند، بلکه از بروز رفتارهای پرخطر و ضدارزشی نیز پیشگیری می‌کند. در نهایت، توانمندسازی مربیان در حوزه روان‌شناسی ورزش و مدیریت روابط بین‌فردی، یکی از مؤثرترین راهکارها برای کاهش سایش اجتماعی است. مربیان نه‌تنها نقش فنی، بلکه نقش تربیتی و حمایتی نیز دارند. آموزش آن‌ها در زمینه ارتباط مؤثر، مدیریت تعارض و تقویت همدلی می‌تواند فضای تیمی را به بستری امن‌تر و انسانی‌تر برای رشد ورزشکاران تبدیل کند. در مجموع، مقابله با سایش اجتماعی نیازمند نگاهی کل‌نگر و بین‌رشته‌ای است؛ نگاهی که ورزشکار را نه صرفاً به‌عنوان یک عامل عملکردی، بلکه به‌عنوان یک انسان اجتماعی، روانی و اخلاقی در نظر می‌گیرد. سایش اجتماعی، به‌عنوان پدیده‌ای چندلایه، نه‌تنها در سطح فردی، بلکه در سطح سازمانی و نهادی نیز پیامدهای گسترده‌ای دارد.

ملاحظات اخلاقی: این پژوهش با رعایت اصول اخلاقی انجام شده است.

حامی مالی: این تحقیق هیچگونه حمایت مالی از هیچ سازمانی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان: تمامی نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش بخش‌های مختلف پژوهش حضور فعال و مستمر داشته‌اند.

تعارض منافع: نویسندگان هیچ تعارض منافی اعلام نمی‌کنند.

تشکر و قدردانی: نویسندگان از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش همکاری و یاری رساندند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنند.

References

1. Sarwar A, Irshad M, Zhong J, Sarwar S. Social undermining and psychological distress: Role of emotional exhaustion among nurses. *Journal of Healthcare Leadership*. 2020; 28(4):938–947. <https://doi.org/10.1111/jonm.13027>.
2. Lazarus RS, Folkman S. Stress, appraisal, and coping. New York: Springer; 1984.
3. Biggs A, Brough P, Drummond S. Lazarus and Folkman's psychological stress and coping theory. *The handbook of stress and health: A guide to research and practice*. Wiley Blackwell; 2017. <https://doi.org/10.1002/9781118993811.ch21>.
4. Ryan RM, Deci EL. Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness. New York: Guilford Press; 2017. <https://doi.org/10.1521/978.14625/28806>.
5. Greenberg J. Organizational justice: The dynamics of fairness in the workplace. 3. S. Zedeck ed. *American Psychological Association: APA handbook of industrial and organizational psychology*; 2011. p. 271–327. <https://doi.org/10.1037/12171-008>
6. Blumer H. Symbolic interactionism: Perspective and method. Englewood Cliffs: NJ: Prentice-Hall; 1969.

7. Moore ZE, Marin K. Emotion regulation in sport and performance contexts. APA handbook of sport and exercise psychology: Sport psychology. Emotion regulation in sport and performance contexts. In M. H. Anshel, T. A. Petrie, & J. A. Steinfeldt (Eds.) ed: American Psychological Association. 2019. p. 245–57. <https://doi.org/10.1037/0000123-013>.
8. Zainuddin MSS, Mazalan NS, Kamaruzaman FM, Lian DKC, Pa WAMW, Nazarudin MN. The impact of social factors and environment on athlete motivation and performance in sports. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*. 2023;13(3):244–50. <https://doi.org/10.6007/IJARPED/v12-i3/18335>.
9. Gorrell E. How social media is changing the game for athletes. *Physorg*. 2025.
10. Chareyre L, Chalabaev A, Isoard-Gautheur S. Performing under pressure: Role of others' presence in sport performance. *FEPSAC Congress*. 2024. doi:10.13140/RG.2.2.11985.34401.
11. Martin C. Coaching dynamics: The impact of behavioral styles on collegiate athletes' performance, motivation, and relationships. *Utah Journal of Communication*. 2024;2(2):129-35. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13905378>.
12. Bakhit M, Nazari, S, Eidipour, K. The relationship between social attrition and occupational well-being of football federation employees through the mediation of interpersonal conflict. 2017; 9(45):115-132. 10.22089/smrj.2018.3270.1647. **[In Persian]**.
13. Moustakas L, Wagner J. Conceptualization and measurement of social cohesion within the sport and physical activity context. *Sports*. 2023;11(12):231. <https://doi.org/10.3390/sports11120231>.
14. Cotterill S, Fransen K. Athlete Leadership in Sport Teams: Current Understanding and Future Directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*. 2016;9(1):16–133. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2015.1124443>.
15. Gao Z, Chee CS, Norjali Wazir MRW, Wang J, Zheng X, Wang T. The role of parents in the motivation of young athletes: A systematic review. *Frontiers in Psychology*. 2024;14. DOI: 10.3389/fpsyg.2023.1291711.
16. Ruiz MC, Appleton PR, Duda JL, Bortoli L, Robazza C. Social environmental antecedents of athletes' emotions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021;18(9):Article 499. <https://doi.org/10.3390/ijerph18094997>.
17. Deepak D. A comparative study of socio-economic status in individual and team sports. A comparative study of socio-economic status in individual and team sport. 2024;5(2):108–10. DOI:10.33545/27077012.2024.v5.i2b.279.
18. Richard V, Cairney J, Woods CT. Holding open spaces to explore beyond: Toward a different conceptualization of specialization in high-performance sport. *Frontiers in Psychology*. 2023;14. Article 1089264. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1089264>.
19. Eather N, Wade L, Pankowiak A, Eime R. The impact of sports participation on mental health and social outcomes in adults: a systematic review and the 'Mental Health through Sport' conceptual model. *Systematic Reviews*. 2023;12(102). doi: 10.1186/s13643-023-02264-8.
20. DeFreese JD, Smith AL. Athlete social support, negative social interactions, and psychological health across a competitive sport season. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2025;36(6):619–30. DOI: 10.1123/jsep.2014-0040.
21. Simons EE, Bird MD. Coach-athlete relationship, social support, and psychological well-being in NCAA athletes. *Journal for the Study of Sports and Athletes in Education*. 2023;17(3):191–210. <https://doi.org/10.1080/19357397.2022.2060703>.

